

זמנים לשבת קודש

- 7.09 ..... הדלקת הנרות
- 12.45 ..... חצות היום והלילה
- 3.59 ..... עלות השחר
- 5.42 ..... זמן החמה
- 9.13 ..... סוף זמן קרי"ש
- 8.22 - ב' ..... סוף זמן תפילה
- 10.24 ..... שקיעת החמה
- 7.47 ..... מוצאי ש"ק
- 9.01 ..... מוצאי ש"ק

פרקי אבות פרק ו'

דמיתה לתמר

ג'ר"ז קי"ד - שנה ה' - פנחס תשס"ח

י"ד ע"י

**התאחדות אברכים
"יואל משה"
ד' סאטמאר**

נתייחד ע"י כ"ק מרן רביה"ק זי"ע
בנשיאות כ"ק מרן רבינו שליט"א
בעה"ק ירושלים תוכני"א

מגייד תעלומה

בני קרח - בעלי המחלוקת לא מתו

ובני קרח לא מתו. שמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מוה"ר מנחם מענדיל מירמינוב זצוק"ל, רמז הפסוק ובני קרח לא מתו, הגם כי קרח בעל המחלוקת מת, עם כל זה, בני קרח, תלמידיו בעלי המחלוקת לא מתו, כי בכל דור ודור יש ניגוד מבעלי המחלוקת על הצדקים וההולכים בתוכם, ונראה לי דנפקא מינה למיבעי רחמי.

מתי נבקעה העיר

איתא ביירושלמי, הובא ברמב"ן, הביאי מג"א ריש הלכות ת"ב, אהא דכתיב סוף מלכים בתשעה לחדש הובקעה העיר, כי גם בראשונה הובקעה בשבעה עשר כמו בשניה, אלא מחמת צרות טעו בחשבון ע"ש, והוא תמוה א"כ מי הגיד לנו שהיה ב"ז, ואם רוח ה' עבר עלינו להודיענו ככה, א"כ אמאי לא גילה אזן ירמיה הנביא והניח לכתוב שקר וכיזבו על ספר מלכים הנאמר ברוה"ק, והוא דבר תימה. והנלפע"ד בזה כי בוודאי אין החומה נבקעת בבת אחת, אך בתשעה לחדש הותחלו החיצים ואבני בליסטראות להרוס החומה ולהרפות יסודותיה, ועדיין לא היה הצרה קשה כל כך והיו יודעים שזה הוא יום ט' תמוז, ואלו שבו אז לא ה' היה מועיל בוודאי כי קל רחום ה', ומתרה וא"כ מכה, אמנם הם הקשו ערפם ונתגברו הצרות יום יום ונהרסה החומה א' לאחת עד שבשבעה עשר בתמוז נגמרה הבקיעה ואז כבר היו משובשים בדעתם מרוב הצרות שכבר גברו עליהם מיום ט' עד יום י"ז, ואעפ"י שהיה מהראוי להעלות על הספר זכרון יום האחרון שבו נגמרה הבקיעה, אך הואיל והם מעצמם לא זכרו ולא ידעו היום ההוא אעפ"י שהקב"ה הודיעהו לירמיה, מ"מ לא העלו על הספר אלא תחילת הבקיעה שזכרו מעצמם, ולחודש יום כמה החטא והצרות גורמים גובר השכחה בעו"ה.

ועדיין צריכים אנו ללמודי מ"ש חורבן בית שני דלא נשכח היום ולא טעו כלל, ומאי שנא חורבן בית ראשון דטעו. ונראה משום דבחורבן בית שני היה מנהיג הדור רבי יוחנן בן זכאי, והוא היה קובע הצום והתענית, והוא כבר המליט לנפשו ויצא את העיר טרם הובקעו חומותיה, כמפורש פרק הגיזקין, ע"כ הוא ידע עכ"פ ולא היה הצרה כל כך גדול אצלו, משא"כ בבית ראשון שהיה ירמיה נביא מנהיג הדור, והוא היה עצור בחצר המטרה כלוא ולא יצא עד שנכבשה העיר, א"כ גם הוא היה בצרה, ע"כ גם הוא שכח.

(דרשות חתם סופר, דרוש לח' תמוז)

מילי מעלייתא

המזכה את הרבים יש לו שכר גם בעולם הזה

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום. ברש"י בדין הוא שיטול שכרו, י"ל דאיתא בספרים טעם על שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, משום דאמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ד) אל תאמין בעצמך עד יום מותך, ויש לחוש שמא יגרום החטא, אולם איתא במשנה דאבות (פ"ה מ"ח) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, וא"כ מי שמזכה את הרבים ראוי שיקבל שכרו בעוה"ז ג"כ חוץ מה שמיגיע לו לעולם הבא. והנה מי לנו גדול מזכה רבים מפנחס, כי קי"ל פיקוח נפש דוחה שבת, והטעם מוטב שיחלל שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה, הרי שמצוה לקיים נפש מישאל כדי שיעשה מצות הרבה, עד שאמרו חז"ל (סנהדרין ל"ז ע"א) כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, וא"כ שפנחס קיים כמה אלפים מישראל והמה עתידים לקיים מצות התורה, והכל בהגמתו, ממילא נקרא הוא מזכה הרבים, וראוי שיקבל שכר גם עתה, ולכן אמר השיב את חמתי וכו', ולא כליתי לכן אמור וכו', בדין הוא שיטול שכרו כי מובטח הוא שלא יחטא עוד כי וכות הרבים תלוי בו.

זרחו כשמש בצהריים

לזרח משפחת הזרחי. פירש רש"י הוא צוהר, וקשה למה נשתנה שמו דוקא כאן לקרותו בשם זרח, וי"ל לפי ששט שמועין היה להם כאן קצת ירידה מחמת זמרי, בא הכתוב לנשאם שאעפ"כ יצאו מהם משפחת צוהר, שזרחו בישראל כשמש בצהריים והיו צדיקים. קרבן העני

ע"י שלא היה לו בנים מוכח שלא היה בעדת קרח

אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח ובנים לא היו לו כי בחטאו מת. ויש לדקדק דהוה ליה למכתב כי בחטאו מת יתקף אחר הדיבור והוא לא היה בעדת קרח, וכך הוה ליה למיכתב אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך הנועדים על ה' בעדת קרח כי בחטאו מת ובנים לא היו לו. וי"ל דבאו לתרץ דבריהם ולהוכיח דמחמת שלא היו לו בנים מוכח דבחטאו מת. והוא על פי מאמר חז"ל. ויפול משה על פניו מלמד שחשדוהו באשת איש וקנא כל אחד את אשתו ממשה. והנה מצינו עוד בדברי חז"ל דגבי סוטה כתיב ונקתה ונורעה וזע דאם היתה יולדת נקיבות יולדת זכרים. א"כ אותה עדה כולם שקנאו לנשותיהם ממשה והם באמת היו טהורות א"כ פשוט הוא שהיו שחרם שילדו זכרים. לכן אמרו בנות צלפחד אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה וגו' והרא"ה דהא ובנים לא היו לו אלא כולם בנות נקבות א"כ מזה מוכח שלא היה בעדת קרח רק כי בחטאו מת.

ישיבת תורת ישראל

סדר הלימוד לפר' מטות - מסכת ביצה

יום	א	ב	ג	ד	ה	ו	שבת
דף	ד:	ה.	ה:	ו.	ו:	ז:	חזרה

מענינא דיומא

גדולת שבת פר' פנחס

הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע אמר בשם הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע ששבת פרשת פנחס טוב לבני הנעורים שיוכל להיות להם תיקון בשלימות.

לשבת זו יש הכוח של כל הרגלים

לפרשה זו יש הכוח של כל הרגלים, ויכולים בני ישראל לקשר את עצמם אל הצדיק כמו בכל הרגלים וראש השנה יום הכיפורים, והוסף ואמר: איני דורש זאת לעצמי, אלא עבור כל הצדיקים, ומי שהוא בשבת זה, פרשת פנחס, אצל צדיקי הדור, הרי הוא כאילו היה אצלו בכל הרגלים וימים נוראים.

רמתיים צופים, בשם הרה"ק רבי שמחה בונם מפארשיסחא זי"ע

שמחה בקריאת פרשה זו

אלה תעשו לה' במועדיכם. הרה"ק החידושי הרי"ם זצ"ל אמר, שרה"ק מפארשיסחא זי"ע היה שמח בפרשה זו, שיש בו כל המוספין מכל הקרבנות מכל המועדים. והיה שואל טעם מפני מה נכתבו באות כל הקרבנות בפרשת פנחס, והיה אמר טעם לזה, שעם העבודה והקרבה שהקריבו נדב ואביהו א"ע להקב"ה, להתחנך הבית לריח בריח קרבנות ישראל לדורי דורות, שהעבודה שהקריבו א"ע נדב ואביהו היה למעלה עד אין סוף שתקנו את הכל, כמו שאיתא בכתבי האר"י ז"ל, וסיבת מיתותן היה ע"י השתוקקות רב בהתלהבות גדולה להבורא ב"ה, עד שמחמת דביקתן באור בהיר וזך נפסדו נשמותיהן מוגפן, כמו שנאמר ותצא אש מלפני ה', וכמו שנאמר בקרבנתם לפני ה' וימותו, רק החטא שלהם היה אשר לא צוה אותם לעבודה גדולה, זה היה אשר הורו הלכה בפני רבן, זה היה אשר לא צוה, ומחמת שלא צוה ד' נחשב לאש זרה, ופנחס כאשר קנא על ברית דקדושה על האש זרה, ועשה ג"כ אשר לא צוה להורה הלכה בפני רבן דהיתר, ועשה ג"כ במסירות הנפש ובהתלהבות הגדולה עד אשר פרחו נשמתו מנינה, וזהו דאיתא בזה"ק דרוח נדב ואביהו איתעביד בו, היינו שתיקן בזה עבודה מנדב ואביהו ונתקן בזה החינוך מניית המוקדש ונתבשמו הקרבנות לריח בריח קרבנות ישראל לדורי דורות, לכן נכתבו כל הקרבנות מכל המועדים בפרשת פנחס.

שיח שרפי קודש

השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם. דע"י שעשה מעשה קנאה זו לעיני כולם בדברים היוצאים מן הלב, בהתלהבות עצומה הנכנסין אל הלב, הכניס בלבבות בני ישראל קנאה גדולה להתקנאות במעשיו הטובים, וקנאת סופרים תרבה חכמה, שהבינו הרבה מישראל, ונכנס בלבם קנאה גדולה וחרטה על שלא עשו גם המה ככה, והיה בלבם הירחורי תשובה עצומים על אותו עון שלא מיחו כדת וכהלכה, ובתשובה זו נתקפרו כולם, וכ"ז גם פנחס בעשותו כזאת לעיני כולם, וזה אמרו בקנאו את קנאתי בתוכם, ר"ל בתוכם ממש בפנימיות לבכם הביא קנאה זו, ומתוך כך ויכפר על בני ישראל.

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום. וביאר בתרגום יונתן ואעבדינה מלאך קיים וייחי לעלמא למבשרא גאולהא בסוף יומיא, ויש להבין הענין מה שהובטח לו לפינחס בכאן שעתידי לבשר גאולת ישראל באחרית הימים. ויתבאר בהקדם להבין מדוע כשנצטוו

הכהנים שלא לטמא עצמם למתים, נצטוו באזהרה זו גם בזמן הזה דלא שייך עבודה כבית המקדש, הרי עיקר האזהרה הוא מפני שהם נכנסים תדיר לבית המקדש לעבוד עבודה, ותו קשה דכתב רש"י: "בני אהרן", אף בעלי מומין במשמע, והרי בעלי מומין אינם ראויים לעבודה כלל ומדוע נאסרו הם להטמא למתים, וכ' בדברי יואל (פ' אמור ע"י צפח) כי לעתיד לבא יתפאו כל בעלי מומין ויהיו גם הם ראויים לעבוד עבודה, וכיון שבכל יום ויום אחכה לו שיבא, על כן אסורים גם הם להטמאות למתים, כדי שיהיו מוכנים בטהרה בביאת המשיח. ועפ"י מובן מה שדרש ואעבדינה מלאך קיים וייחי לעלמא למבשרא גאולהא בסוף יומיא, כי מאחר שדרשו חז"ל בפסוק זה לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, כשהוא שלם ולא כשהוא חסר (קידושין טו:). ועבודת בעל מום פסולה, ולכאורה קשה כנ"ל, מדוע נצטוו א"כ איפוא באזהרה תומאת מתים, הרי ממילא נפסלו מעבודה בבית הבחירה, לזה בא התרגום יונתן ודריש שהובטח לו לפינחס להיות מבשר הגאולה באחרית הימים, ובעת ההוא יתפאו כל בעלי מומין ויהיו גם הם ראויים לעבוד עבודה, וכיון שבכל יום ויום אחכה לו שיבא, על כן אסורים גם הם להטמאות למתים, כדי שיהיו מוכנים בטהרה בביאת המשיח.

הגדולה להספינות הקטנות, כי לא היתה מקום להספינה הגדולה לחנות סמוך ממש ליד העיר, ובאותו מעמד ראה מעשה ונזכר סיפור מוקינין הק' מטאלטשאווא וגופא דעובדא הכי הוי: כשהגה"ק מטאלטשאווא ז"ע נסע על הדרך לעלות לארה"ק ולחונן את עפרה, היה צריך ג"כ בעת הירידה על החוף לעבור דרך ספינה קטנה, ומכיון שהדרך מהספינה הגדולה היה קשה עד למאוד הפטיר ואמר הגה"ק מטאלטשאווא ז"ע, שמובא בספר חס"ד לאברהם שבעת שבאים מחוץ לארץ ישראל, הוא בחינת עיבור נשמות, כי ע"י קדושת ארץ ישראל מתחלק נשמתו בנשמה קדושה, וע"י אמר בדרך צחות כי ע"י טילטולא דגופא וטירתח הירידה מהספינה הגדולה להספינה הקטנה הרי הוא בודאי בבחינת עיבור נשמה אצלי. (זכר צדיק

שכאשר בא אל הרה"ק ר' מאיר ביקש ממנו ר' מאיר את הפאספארט ואמר לו "מאיר"ל קען נישט אונטערשרייבן דעם פאס" וכן אמר לו כמה ימים ועכבו בתוך ביתו יום אחד החזיר לו את הפאס וברכו לשלום והלך מהר כדי לתפוס את הספינה שמפליגה לא"י וכשבה על שפת הים ראה שהספינה כבר הפליגה והצטער מאד על שהיה צריך לחכות על ספינה אחרת וכעבור כמה ימים הגיע השמועה שאותה ספינה נטבעה בים והיה לפלא.

חתנו רביה"ק הייטב לב ז"ע כותב בשו"ת אבני צדק אה"ע סי' נ"ו תשובה לגיסו הרה"ק ר' יואל אשכנזי אבד"ק זלאטשוב וז"ל: וע"ז אשר לא הבאתי בס' ייטב לב בתחילה דברי תורה ממו"ח הרב זלחה"ה (כי בכל ס' ייטב לב אינו מביא ד"ת מחמתו רק בפניית האזינו) אספר לכם דבר פלא הענין שלא הבאתי כי לא זכרתי בזכרוני ממנו דבר בענין אגדה ולכן לא חדשתי עפ"י דבריו ולהעתיק מספרו באר שבע בלי חידוש דבר אמרתי למה זה לי הלא הספר בעולם נפעם אחת בעת שכבר ניתן לדפוס אמר לי חתני מוה"ר יוקל אבד"ק בערבועשט לא טוב הדבר שאיני מזכיר בשם מו"ח ז"ל שיהיה חידוש בעיני העולם ובפרט בעיני בניו מה זה ועל מה זה והשבתי לו מטעם הנאמר ואחר זה כשהיה קרוב לגמר עמדת המדפיסים בפ' נצבים כי כלה הנייד הנצרך לזה והמדפיס היה רוצה לגמרו בזמן המוקדם אבל ארכו הימים ששלח אחרי נייר ולא בא והוא כתב כמה פעמים לשלוח לו והשיבו לו ששולחים לו ושוב ארכו הימים והשבעות וזמן רב לא בא והיה הדבר לפלא בעינינו מה זה ועל מה זה כי בכל עת ששלח אחר נייר מיהר לבוא ומה נשתנה היום מיומנים ואז עלה בלבי שאין זה כי אם מאת ה' היתה זאת הסיבה לעכבו כי לא לרצון הדבר למו"ח הגאון הצדיק זצ"ל"ה שאינו לפי כבודו ותיכף נתעוררתי ואמרתי מוכרח אני להעתיק מספרו באר שבע בלא חידוש דבר ע"י והזכרתי שני פעמים בפ' האזינו ובפ' ברכה פעם שלישי א' על הפסוק האזינו ב' על הפסוק כי שם ה' אקרא ג' בפ' ברכה אך שנית מלשונו ללשוני כאשר היה עם לבבי ביתר שאת ואחרי שכן עשיתי בא הנייד ונגמר להדפיס ולהוציא לאורה תל"ת.

בשנת תר"ג הגיע לא"י ועלה מקודם לירושלים ואח"כ לצפת כנ"ל, ולאחר הפצרות מרובות נענה לקבל את עול הרבנות בעיר צפת ותוך זמן קצר נתגלה שמו לא רק בצפת אלא בכל א"י יצא שמו לשם ולתהילה, אחר זמן קצר קנה שם איהה מקום לבנות בית ושכר פועלים כדי לבנות את הבית והתחילו לחפור כדי לעשות יסודות הבית וכאן אירע דבר פלא שבאמצע החפירה נתקלו הפועלים בגג של איזה בנין (כנראה אחד מהבתים שנהרסו מרעידת אדמה של צפת) והתחילו לחפור סביב הגג והגיעו גם להכתלים עד שלבסוף נתגלה בנין שלם ובתוכה אפ"י מטה סכא ושולחן וכל דבר הצריך לבית וע"ז לא היה צריך להוציא את סכפו לבנות ביתו והיה יכול להדפיס בכסף אשר חסך את ספריו הק' ותיכף הדפיס ספריו.

בשנה האחרונה עלי אדמות בחודש אדר שנת תרט"ז כתב צוואה לבניו ולב"ב, ובין הדברים שם כותב שהיות שביתו ושאר דבריו באו לו בדרך נס ע"כ מפחד שמא נהנה ממעשה ניסים וכדי לתקן זאת הוא מקדיש כל הבתים לצדקה, דהיינו שמה שיעלה שכר דירה יתחלק לצדקה וכותב ששום אחד מבניו לא ידורו שם לבד אם חתנו הייטב לב יעלה לארץ הקודש ויהיה ברצונו לדור שמה הוא רשאי ובתנאי שגם הוא יתן שכירות והשכירות מהדירה יתחלק לצדקה כנ"ל והחלוקה תהיה בר"ח תליקון על שלא זימן עניים לסעודתו בר"ח והחלוקה תהיה ע"פ חתנו הייטב לב אם יעלה ואם לא יעלה יהיה החלוקה ע"י אפטרופוס.

עד יומו האחרון היה בריא ושלם ומשה לא כהתה עינו ולא נס ליתו עד יום האחרון ממש, וביום ח"י תמוז תרט"ז עלתה נשמתו לגניז מרומים והוטמן בבית החיים הישן בצפת, והספידוהו מרורים כל אנשי ארץ הקודש וכבוד גדול עשו לו במותו ויבכו אותו כל בית ישראל, ואף גם בחול"ל הספידוהו גדולי דורו ובספר מעגלי צדק נדפס בסוף הספר הספידו אשר נשא עליו בבכיות נוראות.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לעילוי בשמת
מרת רבקה ב"ר שמואל דוב ע"ה
גלב"ע ב"א תמוז
תנצב"ה

הרה"ק רבי משה דוד נולד בשנת תקל"ד בעיר ראזדאל לאביו הרה"ק רבי אשר אנשיל אב"ד ראזדאל ובסוף ימיו נתמנה אביו לראב"ד בעיר ואם ישראל לנמבער, ושימש שם כאחד מארבע גדולי ומהגיאי ישראל בפולין, בה"וונד ארבע ארצות, הגה"ק מטאלטשאווא אמר פ"א על עצמו שיש לו כתב ירוסן און און בן כ"ח דורות כולם בעלי רה"ק.

בהיותו בן כ"ט שנה בשנת תקע"ג נתקבל לכהן כרב ואב"ד בעיר טאלטשאווא, וכל בני עירו היה מקושרים אליו בל"ג, וכל ענינא דמתא עבר תחת עין הביקורת שלו, ה' מקושר מאד לבני עירו, וכל בני העיר ה' באים לקבל פניו ליהנות ממנו עצה ותושיה, והשתדל לעזור לכל אחד, לזה בכסף, ולזה בעצה טובה וכדו', גם הרביץ שם תורה לעדרים והעמיד תלמידים הרבה, והימים אשר מלך דוד את ישראל בעיר טאלטשאווא ארבעים שנה, בשנת תר"ג בהגיעו לגיל שבעים שנה, התייעץ עם חתנו הייטב לב היות שיקבל על עצמו שכשיזכור ה' למלאות שבעים שנה יעשה איזה דבר טוב שלא עשה מעולם, והחסיך קצת כסף, ומסתפק מה לעשות עם הכסף אם להדפיס ספריו או לנסוע לאה"ק, וייעץ לו הייטב לב שיעלה לארץ הקודש ואי"ה שם יעלה בידו גם להדפיס את ספריו הקדושים.

ואז עלה לארץ הקודש לחונן את עפרה, והחליט בדעתו לישב בירושלים עיה"ק ושם איהו למושבו לו, ולעסוק בתורה ועבודה את שארית ימיו על האדמה אדמת ירושלים עיה"ק, אך לא אסתניעא הבר ולא עלתה בידו להמשיך לגור בירושלים לכן עלה בדעתו להתיישב בעיה"ק צפת, שה' עיר מלאה חכמים וסופרים, וגדולי העיר הכירו ותיכף בגדלותו והפצירו בו שיקבל עליו את עול הרבנות של העיר, אבל הוא לא רצה, ולאחר הפצרות מרובות נעתר לבקשתם, ונתקבל לרב ואב"ד לכל קהילות האשכנזים, וישב שם י"ג שנותיו האחרונים.

ואכן קיבל עצת חתנו והתחיל להכין עצמו לנסוע לארה"ק לפני נסיעתו נסע להיפרד מצדיקי דורו היה אצל הרה"ק מקאסוב זצ"ל שכידוהו מאד וליווה אותו עד העגלה והיה תימה להמקורבים שלא היה דרכו בכך אמר להם לכל אחד יש ניצוץ א"י והרב מטאלטשאווא הוא כולו א"י גם נסע אל הרה"ק מרוזין ז"ע ואל הרה"ק ר' הערש מרימנוב ז"ע שכנסנס להרה"ק ר' הערשעלע הכיר ותיכף שהוא הוא אותו עני שבירך את חתנו ואת בתו ביום חתונתם שמחלציהם יצאו מאורות ישראל (כידוע העובדא שבחנתת הייטב לב בבילה שלפני הישוואן עשו סעודה גדולה לעניים כנהוג מאז, ומן רבינו הישמח משה ז"ע נתן כסום מעות לבנו מרן רבי אלעזר ניסן ז"ע ליתן צדקה לעניים, ופירו נתן לאביונים לכל אחד ואחד כסום כפי אשר נתן בידו אביו רביה"ק הישמח משה ז"ע, והיה שם עני שלא היה שבע רצון ממה שנתנו לו ודרש שייסיפו לו על הסכום, ואמר מרן רבי אלעזר ניסן כי אין הכסף שלו ורק בליחוחתיה דאבי בני עוביה, והלך לשאול את הישמח משה ז"ע כדת מה לעשות בעני אשר אחד אינו מסתפק במה שנותנים לו, ויצא הישמח משה מחרו לראות מי זה אותו עני דורש דמים הרבה, ותיכף כאשר ראהו הישמח משה אמר לבנו הגה"ק ר' ז"ל שיתן לאותו עני את כל אשר יבקש בנין משן וכו', וכן עשה כאשר עליו אביו הישמח משה ונתן להעני את הסכום אשר דרש, ויברך אותו עני את היוונ בלשון קדשו, "שמזיווג זה יצא דורות שאירו את העולם" וכעת הכיר הגה"ק מטאלטשאווא את אותו עני) וגם אל הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן ז"ע נסע וסיפר רביה"ק

בינו שנות דור ודור מט

מלחמת קודש בין צדיקי הדורות
סביב מלחמתו של הקיסר נאפוליון

קיצור מפרקים הקודמים

אחרי אשר נאפוליון נחל מפלה גדולה ברוסיה והוצרך לברוח משם עוד נשמתו בו התחיל שוב במלחמתו הגדולה ובאותו עת חידש גזירת הגיוס במדינת פולין ליהודים.
כתוצאה מזה גמרו אמור כמעט כל צדיקי הדור באותו עת להלחם בכוחות הרוחניים נגד נאפוליון, חוף מהרה"ק מרימנוב, אשר דגל גם באותו עת לטובת נאפוליון ולחם בכל כוחות הקדושה בעד נאפוליון.

ימות המשיח

גם אם לא כל צדיקי הדור מאוחדים היו בדעה, לגבי העדפת נצחונם של נאפוליון, כדי לקרב בדרך זו את הגאולה, הרי שכולם הסכימו ללא עוררין, כי מדובר בתקופה מיוחדת במינה, אשר הינה עת רצון יוצאת מן הכלל לקירוב הגאולה השלימה.

אחד מצדיקי הדור הגדולים, אשר פתח בפעולות עילאיות מיוחדות לקירוב הגאולה בעת ההיא, היה הרה"ק רבי ארון לייב מפרעמישלאן זי"ע אביו של הרה"ק רבי מאירל מפרעמישלאן זי"ע. עבודת קודשו המיוחדת של רבי ארון לייב לקירוב הגאולה, נודעה בין צדיקי הדור עוד מימים ימימה, והם העריכוה עד לאחת והתייחס אליה בהפלות שלמעלה מהשגת אנוש.

כבר כשלושים שנה קודם לכן, בימי חייו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזנסק זי"ע, באחת הפעמים בהן ביקר רבי ארון לייב בהיכלו, כנצדו צדיקי הדור רבי ארון אלימלך זי"ע לומר על שולחן השבת שלו את הזמר "קה רבון עלם ועלמאי", כאשר הגיע הרה"ק רבי ארון לייב לתיבות "פרוק ית ענך מפוס אריותא, ואפיך ית עמיד מגו גלותא", התלהבה רוחו בקרבו עד כדי כלות הנפש, ושעה ארוכה הרעיש עולמות כשהוא חוזר ללא הרף על אותן התיבות. כל אותה העת, ישב הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזנסק זי"ע תפוס בשרעפו הקדושים, ולא הסייר את עיניו מדמותו היוקדת של הרה"ק רבי ארון לייב. לאחר שסיים את זימרתו, נענה הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזנסק, ואמר:

"בטוח הייתי, כי רבי ארון לייב לא יניח ולא ירפה הפעם, עד אשר יביא את משיח צדקינו בפועל ממש, אך מה אפשר לעשות, ומן השמים מעבבים".

על כן משחך

פעם הופיע הרה"ק מראפשיץ זי"ע לבקר בהיכלו של הרה"ק רבי ארון לייב זי"ע, נתגלגלה השיחה ביניהם, אשר עסקה בנינים העומדים ברומו של עולם, והגיעה לדבר מענייניו של משיח, מיד כשהוזכר השם משיח, נפל הרה"ק רבי ארון לייב על המטה שניצבה בחדר והתפתל עליה שעה ארוכה, תוך כדי גניחות עמוקות, כאדם המתייסר ביסורים קשים. לכשיצא הרה"ק מראפשיץ מאת פני הקודש, נענה וסח למלוויו, כי זכה עתה לראות צדיק אמיתי, והוסיף:

צדיק אמיתי הוא זה אשר בעת היזכרו באורך גלות השכינה ובעיבוד הגאולה, תוקפים אותו צירים וחבלים כמבכירה".
הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, נענה פעם ואמר באוזני הרה"ק רבי ארון לייב עצמו: "סבורני, כי כבודו הוא משיח".
"חס ושלוש", נרתע רבי ארון לייב לאחוריו, "לא מינה ולא מקצתיה".

בהמשך השיחה, ניאות רבי ארון לייב להודות ברוב ענווה, כי בכל עמלו שעמל תחת השמש, לא זכה לרכוש עצמו כי אם מדה אחת זעירה, לאהוב את הצדק ולשנוא את הרשע.

"הוא הדבר אשר דברתי", נענה הרה"ק מרימנוב בהתלהבות, "שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב (תתלים מ"ח): אהבת צדק ותשנע רשע, על כן משחך אלקים אלקיך שמן ששון מחבריך, הרי לנו הוכחה ברורה כי מר הינו משיח".

"משיח אינני, זה וודאי", דחה רבי ארון לייב את הדברים, "אולם, לגבי מה שנאמר על משיח (ישעי' מ"ג): והוא מחולל מפשעינו, מדוכא מעוונותינו, יכולי להעיד על עצמי, כי בגללי אין הוא סובל מאומה".

הפעולות הקדושות

בשנת תקע"ב, ערב פריצתו של נאפוליון לרוסיה וכניסתם של צדיקי הדור לעובי המערכה, הגיעה עבודתו המופלאה של הרה"ק רבי ארון לייב זי"ע על עסקי הגאולה, לדרגותיה הרמות והנפאלות ביותר.

מנהג היה נקוט בידו של הרה"ק רבי ארון לייב, שכל אימת שמבחינו היה ברוח קודשו, כי העולם שרוי בדנינם, מקבץ היה עשרה יהודים בני עליה ממזיעו, מסתגר עמם בבית מדרשו, ועורך הקפות עם ספרי התורה מסביב לביתם, כמו שמחת תורה. בכך, ממתיק היה את הדינים ומסלק את הקטרוגים, ומשפיע לעולם שפע חסד ורחמים. להלן יסופר, כי בשנתו האחרונה, נהג כן גם הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע.

בשנה זו, לא הסתפק הרה"ק רבי ארון לייב בעשרה בני עליה בלבד, כי אם טרח לקבץ יחדיו מנין מצדיקי הדור אשר בגאליציא, כדי שביחד עמם יוכל לפעול גדולות ונצורות ולקרב את הגאולה השלימה. הוא פעל לכן בחשאת מופלגות, והדבר נשמר בסוד כמוס, מקום כינוסו של המנין החשאי, נקבע בעיר קנייניטש, אף היא בגאליציא.

ואולם, למגינת לבו, חסר הצדיק העשירי להשלמת המנין, עם כל מאמציו, לא עלה בידו של הרה"ק רבי ארון לייב להשיג צדיק עשירי, בעל שיעור קומה מספיק, להצטרפות לאותה משימה טמירה ונעלה. החבורה הקדושה, אשר התכנסה כבר בקנייניטש ביום המיועד, נאלצה להתפור מבלי לפעול את הפעולות אשר חשבו לעשות.

מאוחר יותר, גונב הסוד מפה לאוזן, וזכרו של אותו כינוס צדיקים חשאי, זכה לתואר "המניין הקדוש מקנייניטש".

ה"אדערן" מושכים אותי

בליל יום הכיפורים תקע"ג, הרעיש הרה"ק רבי ארון לייב בתפילותיו ובעבודתו שקול ומעבר לכל תיאור, עד אשר נפלה חיתת אלוקים על כל המתפללים עימו, ואיש לא יכול היה לפצות את פיו מרוב אימה ופחד. ופתאום, פנה הרה"ק, כשפניו יוקדות כלפידים, אל עבר הקהל, וקרא בקול:

"יהודים יקרים, האם מוכנים אתם לקבל על עצמכם מסירות נפש למען קירוב הגאולה, האם מוכנים אתם לקבל על עצמכם לחזור בתשובה, או אף לסבול יסורים קשים, חלילה, כדי שעוד בשנה זו נזכה לראות את פני משיח צדקינו ולחזות בגאולה השלימה?".
ה"כן" האדיר, שאמרו היה לבקוע מפיות הנוכחים, בושש לבוא, כמין זמם נעלם הונח על פיות הקהל, ואיש מהם לא פצה את פיו להשיב על שאלותיו של הצדיק, המתין רבי ארון לייב דקות ארוכות, ומשלא נתקבלה כל מענה, שמט את שתי ידיו בצער רב וקרא: "לא הסכמתם לקבל על עצמכם מסירות נפש, התאזרו נא, אפוא, מעתה בסבלנות".

מיד לאחר החגים החל הרה"ק רבי ארון לייב להתאונן, כי ה"אדערן" מושכים אותו. לומר, כואבים ומציקים לו. היתה זו שנה מעוברת, ובהגיע יום ב' אדר א' תקע"ג, נתבקש הרה"ק רבי ארון לייב בישיבה של מעלה. מעתה, הובן למפרע, כי דברו על משיחת ה"אדערן", התכוון לרמוז כי ה"אדרים", חדשי אדר, מושכים אותו לעולם שכולו טוב.

מסירות נפש של הצדיקים

לקראת חג הפסח של שנת תקע"ג, פתח הרה"ק החווה מלובלין זי"ע בהכנות מיוחדות לקירוב הגאולה, כשהוא מכניס בסוד העניינים כמה מתלמידיו הגדולים ומצדיקי הדור, במדינות שונות. הוא המתיק סוד בנידון עם הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע, היושב בוואהלין. עם הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב זי"ע, היושב באונגארין. ועם הרה"ק רבי שמחה בונים מפארישיסחא זי"ע.

מנוי וגומר היה ביניהם, לערוך את ליל הסדר בכבורות מיוחדות וביחודים עילאיים, אשר מטרתן לקרב את הגאולה, ולהביא להגלות המשיח, בסיעתא דשמיא. ואולם, בעודו יושב ליד שולחן הסדר הערוך לו בלובלין, נאנח החווה הקי עמוקות, וגילה את אשר צפה ממרחקים בעיניו הטהורות:

"מעשה שטן הצליח, לשבש את הסדרים בשלושת המקומות. בטשערנאביל, נגנב האפיקומן ולא הוזכר. בקאלוב, נאלץ רבי יצחק אייזיק -משום מעשה שהיה- לערוך את הסדר בשפה האונגארית. ואילו בפארישיסחא, נתגלעה ריתחה בין הרבנית לחמותה".

מחשבות הצדיקים, לא יצאה אל הפועל, והיא נחתה לשעת כושר הבאה.

בפרוס שנת תקע"ד, התאחדו שלושת גדולי צדיקי הדור ומנהיגיו, הרה"ק מלובלין, הרה"ק מקאניץ, והרה"ק מרימנוב זי"ע בדעה, כי מדובר בשעת רצון וכושר נדירה ביותר, לסיים את הגלות ולקרב את הגאולה, והם נימנו וגמרו, לפעול בצוותא, איש איש על פי דרכו, ובכל כוחותיו העילאיים, כדי להשיג את המטרה הזו הנשגבה.

כארבע שנים קודם לכן, בכ"ה בתשרי תקי"ע, נסתלק הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע לשמי רוס, ולפני הסתלקותו הביטיח כי לא ינוח ולא ישכח, ואף לשאר הצדיקים שבעולם העליון לא יתן מנוחה, למען אשר יקישו על כל השערים

מודא מקדש

עבודות והנהגות לתיקון החטא

אשר ציוו על השמשים להכריז בכל בתי נכסיות, שתיקה יפה בשעת התפילה... נהגתי אני כמה וכמה שנים והכרזתי בביהכ"ס שתיקה יפה בשעת התפילה, וכן בשעת קריאת התורה, ומניתי גבאי בכל קרן וקרן, וישר הדבר בעיני כל שומעיהם, ונתנו לי מקל ורצועה, ונהגו כך כמה שנים.

(שערי ציון, על תקנה שהתקינו ראשי קהילת קראקא בשנת שצ"ה)

במקום אחד היה עשרה, והיה אחד מתפלל להם, ויש מהם שהיו מדברים בביהכ"ס דברים בטלים, ולא רצה להתפלל עד שקבלו עליהם שלא ידברו יותר.

(ספר חסידים לרבי יהודה חסיד)

מורים לאדם המבקר את החולה שלא יציב לפניו דברים קשים שלא יוכל לעמוד בהם... מה טוב להזכיר לחולה שיקבל עליו דלא ידבר דברים בטלים ושיחת חולין בביהכ"ס, ועכ"פ שלא לדבר בין ברוך שאמר ובין שמונה עשרה כל ימי חייו.

(קרוב אהרן, מהנני יוודא)

תיקון לתענית דיבור, שיקבל האדם על עצמו כמה תנאים, וביניהם לתקן פהם שדיבר דברי חול בביהכ"ס בעת התפילה ובעת קריאת התורה.

(ספר חסידים, פ"ז ע"ב)

ואם הורגל לדבר בביהכ"ס שום דבר אפילו שלא בשעת התפילה, ישב במורא גדול ויתפלל בכוונה ויתענה ארבעים יום, ויבין רצופים בין מופלגים, וילקח בהצנע בכל יום.

(ראשית חכמה בשם האר"י)

... ויתענה מ' יום בין רצופים בין מופלגים, כנגד התורה שניתנה למי יום, שזילול אותה דברו בביהכ"ס דברים בטלים, ולא חשש לספר תורה העומדת בביהכ"ס, והרי נאמר עליו (דברים ל"א, כ"ז) והיה שם בך לעד, וילקח בכל יום בהצנע, ולא יעשה עוד.

(יורה דעה, להרמב"ם)

וירעישו את כל העולמות העליונים, עד אשר תבוא הגאולה השלימה. הואיל וכבר חלפה מזה כל אותה תקופה, ועדיין אין קול ואין עונה ובן ישי לא בא, הוחלט בין שלושת הצדיקים האמורים, כי אחד מהם יקבל על עצמו להסתלק מן העולם, כדי שיוכל להיפגע עם הרה"ק מבארדיטשוב, ויתבע ממנו את קיום הבטחתו. או אז, יפעלו השניים מליעלא, ויסייעו את השניים הנותרים, בפעולותיהם למטה.

הטילו הצדיקים גורל ביניהם, והוא עלה על הרה"ק החווה מלובלין זי"ע, אשר החל מיד בהכנות לקראת היום הגדול בו יעבור לעולם שכולו טוב.

המשך יבוא א"ה

שיר המעלות

ברגשי ידיות, ובשוורת אחדות, אברך ברכת מזל טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עליאלא, אל כבוד גיסי הנודע בשעריים, במעשיו היקרים, לב טוב להטיב לזולתו, עשות חסד כל גמזומו, כשמו כן תהילתו, כשית

הר"ר שמעון ראטער הי"ד

הוברכה אחת הוא לכבוד מ"ח המפורא, יפה פרי תואר, נודע בפעולותיו הכבירים, להפיץ שישת רבותה"ק עצי התמימים, עובד את ה' באמת ובתמים, מופלג בהפלת הנכסים.

הרה"ח ר' מנחם צבי ראטער שליט"א

לרגל השמחה שבמעונם בהולדת בנו - נכדו למיט

יה"ר שיזכה לגדלו ולחנכו על מבועי התורה, וישמע בביתו תמיד שמחה ואורה, עדי נזכה לשמוע הבהורה, בביאת הגואל במהרה, אמן.
כ"ד המבשר מינוספ הלב: ניסך -חננד
יוסף לייב יאקאב

יסודי התורה

לחם משנה ביום טוב

דף ב: דאמר רבה מאי דכתיב והיה ביום השי והכינו וגו', חול מכן לשבת וחול מכן ליו"ט.

כתבו התוס' (בד"ה והיה) בא"ד, תימה דכאן משמע שהמן לא היה יורד ביו"ט, כדפירש"י הששי הראוי להכנה וזה בחול, והא דאמר ויברך ויקדש ברכו במן וקדשו במן, שבשבת לא היה יורד מן אבל ביו"ט היה יורד, וי"ל דמדורשים חלוקין הן, ועיי"ל, דאפילו היה יורד ביו"ט מ"מ ביו"ט שחל להיות ערב שבת לא היה יורד, עכ"ד התוס'.

והקשה ה**חתם סופר** דקשה הילכתא אהילכתא דקיי"ל בהכנה כרבה וא"כ לא ירד מן ביו"ט לתי' הראשון, ואיך אמרינן בתפילתנו בתפילת שבת וברכתו מכל הימים וקדשתו מכל הזמנים, וגם לתי' השני קשה דהא קיי"ל דבעינן לחם משנה ביו"ט וע"כ דלא ירד מן ביו"ט.

ותירץ בדרך דרוש, דזוודאי בכל ערב שבת וערב יו"ט נתכוונו ישראל ללקוט שני עומר לכל גלגולת שלא יצטרכו לצאת בשבת בכליהם ללקוט המן, וכן בכל יו"ט טוב להכין מערב יו"ט כל מה שאפשר לעשות מערב יו"ט, ובכל יום היה יורד מן בשפע הרבה יותר ממה שהיו צריכין, אלא בחול אם היו לוקטין יותר ממה שהיו צריכין נעשה נס דלא העדיף המורה וגם נבאש, משא"כ בערב שבת וערב יו"ט שלקטו ב' עומרים לגלגולת לכבוד השבת והיו"ט לא החסיר וגם רמה לא היתה בו, וממילא לא ירד המן למחרתו ביום הקדוש כי לא הוצרך. אך בשבת הראשון שעדיין לא אמר להם מרעה' מצות שבת כדפרש"י בחומש, ולקטו בערב שבת רק עומר לגלגולת, והקב"ה ברכו שנעשה מכל עומר ב' עומרים, א"כ יפה אומרים וברכתו מכל הימים וקדשתו מכל הזמנים.

דבר שיש לו מתירין בהשתמשות

דף ג: וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל.

כתב ה**צל"ח** דהא דדבר שיש לו מתירין לא בטיל היינו לענין אכילה דממ"נ מה שיאכל היום לא יאכל למחר, א"כ אכילה זו שרוצה לאכול היום באיסור יאכל למחר בהיתר וכדפרש"י, אבל לענין טלטול לאיזה צורך לא שייך דבר שיש לו מתירין שהרי יכול לטלטלו היום וגם למחר, ולא שייך לומר עד שתטלטלנו באיסור תטלטלנו בהיתר.

ובשו"ת **תורת חסד** (ו"ח ס"ו ל"ח) דייק מהש"ך ביו"ד (ס"ק ב"ק"ה) דלא ס"ל כן, דכתב בכלי איסור שנתערב עם שאר כלים, דאפילו באופן שיש הוצאה מרובה להגעיל כל הכלים, ובכה"ג לא הוי דבר שיש לו מתירין ובטל כלי זה בשאר כלי היתר במבואר בשו"ע שם, ומ"מ ימתין עד למחר דזה הוי דבר שיש לו מתירין, דלאחר מעל"ע הוי נותן טעם לפגם דמוותר מדאורייתא, ולפי הצ"ח הרי אפשר להשתמש בקדירה גם היום וגם למחר, ובכה"ג לא הוי דבר שיש לו מתירין, וע"כ דהש"ך לא ס"ל כן.

מנהג ישראל תורה

כסא דברכתא (כט) כוס של הבדלה

פסוקי הבדלה

ונהגו לומר קודם הבדלה שעושין בבית, הנה קל ישועתי וכו', כוס ישועות אשא וכו', ליהודים אותה אורה וכו', לסימן טוב. (רמ"א ס"י רצ"ז)

ליהודים אותה אורה

מנהגינו שפסוק ל'יהודים אותה אורה' עונין ואומרים כל השומעים בקול רם. (ליקוטי מהרי"ח)

להגביה ההבדלה

כשהתחיל ל'יהודים אותה אורה' הגביהו ההבדלה למעלה. (סידור בית אהרן, קארלין)

לברך על הבשמים

מברך על הבשמים אם יש לו, ואם אין לו אין צריך לחזור אחריהם. (שו"ע ס"י רצ"ז)

להשיב הנפש הכואבת

שאינו מברכין עליהם אלא להשיב הנפש שהיא כואבת ביציאת השבת. (ט"ו ז')

שיגין מריח הגיהנום

וי"א שטעם הבשמים במוצאי שבת, לפי שכל שבת שובת אור של גהינום, ואינו מסריח, ובמוצאי שבת חוזר ושוורף ומסריח, ועל זה אנו מריחין בבשמים שיגין מאותו הריח ריח הבשמים. (כל ב')

מצוה מן המובחר ליחיד בשמים לריח מצוה

שפיר יכול לברך על בשמים שמחזיקין בבית כל שנטלם בידו, ונראה דרבינו עשה מצוה מן המובחר, שייחד אותם מתחילה לשם ריח מצוה, ובאמת כך נוהגין רוב העולם שמייחדים כלי לזה, וקורין אותו הדס על שם שהיו מניחים בדרות הראשונים שם הדס. (ט"ו ז')

על פי קבלה לברך על הדס

ובעלי קבלה אומרים שיש סוד בהדס לברך עליו במוצאי שבת. (בית יוסף)

לקחת ג' הדסים

ועתה בליל מוצאי שבת בעת ברכת עצי בשמים תיקח שלשה הדסים כנוצר, הם לבדם ותריח בהם. (שער הכוונות)

לברך על הדס של לולב

נהגו לברך על הדס של לולב, דכיון דאיתעביד ביה מצוה חדא, ליעבד בה מצוה אחריתא. (ט"ו ז')

הדסים קשורים ואגוזים

שלשה הדסים אלו קשורים קשר אחד ואגודה אחת, ותכוין כי ג' הדסים הם כנגד נפש רוח ונשמה, ותכוון להשאיר לך כח מן תוס' נ"ג שנתוספו לך בשבת, וזה נשאר לך עתה עיי"ג הדסים האלו והריחך בהם. (שער הכוונות)

פעם אחת בא להרה"ק ר' דוד מטאלנא זצוק"ל איש אחד מאיזה כפר, שבתו המירה דת ישראל ל"ע, ונשאת לגוי אחד מהכפר לעיני אביה ואמה ר"ל, ונסע האיש להרה"ק לעורר רחמים עליה, כשבא לפני הרה"ק וסיפר לו מהאסון הזה, שאל אותו הרה"ק אם מריח בשמים בעת שעושה הבדלה, והתודה האיש שאינו נוהג לעשות הבדלה, ולא רצה שוב להרה"ק לברך עמו עוד, רק לאנשים שעומדים סביבותיו אמר, שמי שמריח בשמים בעת שעושה הבדלה, מובטח לו שאסון הזה לא יהיה בבניו לעולמים. (ליקוטי מאורי אור)

אנשי שלומינו!

הכוננו!

למגבית

"יסוד המוסדות"

למגבית מוסדותינו הק' פעיה"ק ת"ז

המגבית הראשונה מאז התחדשות זיו אור מוסדותינו

זכור!

עתידה של מוסדותינו - הוא עתידה של דורותינו

עשה למענדך ולמענינו

יסודי התורה

בואו השבון!

אויב זענט איר נאכנישט

אנגעשלאסן אין "חבורת יסודי התורה"

מאכט דעם השבון!

חברי יסודי התורה האבן אנגענוימן די וואך

די פינעפטע מסכתא

וויפל האב איך געלערנט?

מבאן וואיך חושבנא!!!

נערט איך נישט און שליסט איך אן צוזאמן מיט אלפי אנ"ש אויז וועט איר אויך פארמאגן דעם ענוואלינג אויב

יסודי התורה

היבא רמ"א

מתוך דבריו קודש

מכ"ק מורן רבינו הגה"ק שליט"א

בעת ענינו סיום מסכת נישן והתחלת מסכת בינה

... ולעת זמנא שמתחילין מסכתא, תוקרניו שיתרספו סספלי ביחודי ויצטרפו עמנו גם אלו שעדיין לא הצטרפו בשעור זה ... ואקרא לכל אנ"ש שישתתפו בלימוד זה, עקשיו הוא זמן של התחייבות, בתחילת מסכתא, וכל איד ימלא את התובנות להצטרף ללימוד זה ...

ולכן בחיים שמתחילין סוף ביצת הוי מצוה שחונן גיטא להרבות חוילים לתורה, וכל איד יקבל על עצמו להשתתף בשעורין תמירין כשרין מקביעות גמור, הן שעורים ברבים והן בחברותא והן ביהדות, וחיובא רטוא על כל איד ואיד שיהיה לו שיעור ...